

נדריים ס

עניין: ב' ימים דראש חודש

שבלי הלקט שיבולת קסט

ובך השיב רבינו ישעיה זצ"ל (שו"ת הרי"ד סי' ל"ב), כבר ידוע שחדשה של לבנה כ"ט יום ומחצה, ויום שלשים היה ראוי לחלקו חציו לחדש שעבר וחציו לחדש הבא, אבל לא נוכל לחלק היום לחצאין, מפני זה תקנו חכמים לעשות החדשים אחד מלא ואחד חסר. ואפילו הכי הדין היה שביום שלשים נקדש את החדש כיון שמקצתו קודש כולו קודש¹², ולמחר בשלשים ואחד לא נקדש, אבל כיון שתקנו חכמים ליתן כל יום שלשים לחדש שעבר, אנו מקדשין יום שלשים ואחד למנות ממנו יום ראשון של חודש. ואע"פ שאנו מקדשין יום שלשים ואחד אנו מקדימין ומקדשין יום שלשים, מפני שהיא זמנו של קידוש, שהרי חצי היום ראוי להיות לחדש הבא, וצריכין אנו לקדש את החודש בזמנו, הלכך אנו מקדשין יום שלשים מפני שחציו הוא לחדש הבא והוא זמן הקידוש. ועוד אנו מקדשין למחר שהוא יום שלשים ואחד להיות מונין ממנו, שלא נמנה מיום שלשים, ומפני זה אנו אומרים שיש לנו ראש חודש פלוני יום פלוני בשבת ויום פלוני כי בשבת, וחשבוניה ומנייניה יום פלוני להודיע כי יום שלשים אנו מקדשים כדי לקדש החדש בזמנו, ויום שלשים ואחד אנו מקדשין להיות מונין ממנו, ושניהן נקראין ראש חודש, זה לקידוש וזה למנין. וכן היו עושין מימות הנביאים, כדכתיב בדוד (שמואל א' כ, לד) ביום החדש השני. ואפילו שהמולד לא יפול ביום ל"א אחר הקביעות שתקנו לנו בית דין אנו הולכין ולא אחר המולד.

רמב"ם קדוש החודש פ"ח

מלאים יותר על החסרים: ד' יום שלשים לעולם עושין אותו ראש חודש בחשבון זה. אם היה החדש שעבר חסר יהיה יום שלשים ראש חודש הבא. ואם יהיה החדש שעבר מלא יהיה יום שלשים ראש חודש הואיל ומקצתו ראש חודש. ויהיה תשלום החדש המלא שעבר. ויהיה יום אחד ושלושים ראש חודש הבא וממנו הוא המנין. והוא יום הקביעה. ולפיכך עושין ראשי חדשים בחשבון זה חדש אחד יום אחד בלבד וחדש אחד שני ימים: ה' סדר החדשים המלאים והחסרים לפי חשבון

שקל הקודש (לרבי חיים קנייבסקי)

– ביאור ההלכה

* הואיל ומקצתו ר"ח. ראיתי נס' מגן גבורים ס"ס ק"ח שהסביר למה עושין לעולם יום ל' ר"ח משום שכשנגמר כ"ט י"ג תשנ"ג כבר מתחיל ר"ח ואע"ג שאין מונין ר"ח עד יום ל"א מ"מ מיום ל' כבר מתחיל קדושת ר"ח ולכן עושין לעולם יום ל' ג"כ ר"ח ול"ע דהא כשר"ח חסר של כ"ט יום והמולד ה' תחלת הלילה נמצא המולד בסוף החדש ציוס ל' י"ג שעות ותשנ"ג חלקים נמצא נחדש שאחריו שעושין ל' יום חל המולד צליל ל"א וא"כ נגמר כ"ט י"ג תשנ"ג ציוס ל"א ולמה עושין ר"ח ציוס ל' ואולי משום ש"פ רזן מקצתו ר"ח: * ובשנה המעוברת אדר הראשון מלא

צל"ח ברכות כו :

תוס' ד"ה טעה וכו', כתב רבינו יהודה וכו' אינו מרויח כלום וכו'. וכתב המג"א בס"ס ק"ח [ס"ק ט"ז] דאם בלילה ג"כ ראש חודש לכ"ע יחזור ויתפלל דהא ירויח שיאמר יעלה ויבוא. ובספר בנין אריאל [ח"ב דף כ"ד] השיג עליו שהרי שני ימים ר"ח הוא מספק, וממ"נ אם ביום היה ר"ח, איך יאמר יעלה ויבוא בלילה, ואם בלילה הוא ר"ח א"כ ביום אינו ר"ח ולא טעה כלל בתפלתו ביום, ואיך יתפלל עתה יעלה ויבוא בתשלומין של תפלת היום. ואני אומר שהתקנה שתיקנו שלא יהיו מקבלים עדות החדש אלא עד המנחה במס' ראש השנה דף ל' ע"ב מפני שנתקלקלו הלויים, היא לא על חודש תשרי לבד היתה כי אם על כל חדשי השנה שבכולם שייך תקלה זו, שבודאי בכל ר"ח היה שיר, ובפרט לדברי הרמב"ם בפ"ג מקידוש החדש [הלכה ה'] שהתקלה היתה בקרבן מוסף, פשיטא ששייך בכל החדשים, וכן משמע שם מדברי הרמב"ם שעל כל קבלת עדות החדש של כל חדשי השנה היתה תקנה, שהרי לא הזכיר שם ראש השנה כלל ולא חודש תשרי, אלא סתם דבריו על כל קבלת עדות החדש. ואף ששוב אחר החורבן התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהיו מקבלים עדות החדש כל היום, מ"מ כי היכי דאמרין במס' ביצה דף ה' ע"ב דאף מתקנת ריב"ז ואילך ביצה אסורה, דמי לא מודה ריב"ז שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש, ה"נ אמרינן כן בכל חדשי השנה, וכל ראשי החדשים שהם שני ימים הם קדושה אחת לענין תפלה, ושפיר קם דינו של המג"א. ואמנם בשני ימים של גלויות אם